

Inšpektor LOS informuje o aktuálnych problémoch zdravotného stavu lesov v Trnavskom kraji

Ing. Slavomír Rell, PhD

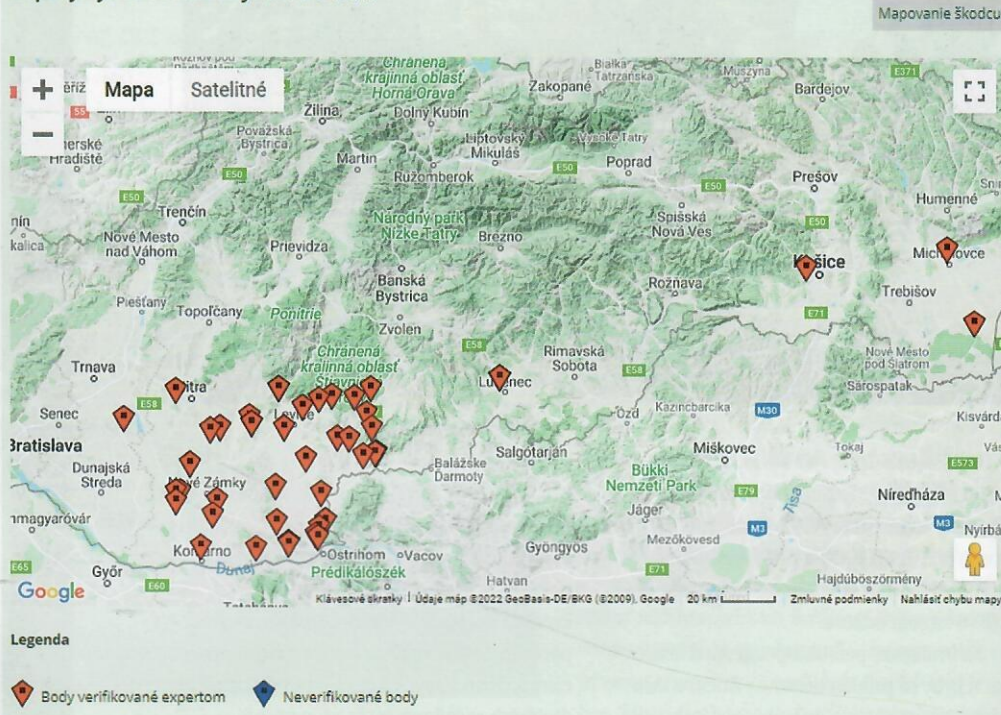

Lesy v Trnavskom kraji zaberajú rozlohu 65 217 ha, čo predstavuje 15,7 % lesnatost v tomto kraji. Z toho štátnym lesom pripadá 50 005 ha (76,7 %). Listnaté dreviny majú na zastúpení podiel 75,3 %. Prevládajúcimi drevinami sú buk a dub s približne rovnakým podielom 17 %. Ihličnaté dreviny sú zastúpené podielom 24,7 % s prevládajúcou borovicou (23,6 %).

Od roku 2013 predstavoval najväčší problém podkôrný hmyz v borovicových porastoch oslabených najmä suchom, pričom ku kulminácii poškodenia došlo v roku 2019.

V posledných rokoch patrí k najnebezpečnejším druhom podkôrni-

Mapa výskytu: Sietnička *Corythucha arcuata*

Obr. 1 Výskyt nepôvodného druhu sietničky *Corythucha arcuata* na Slovensku (Zdroj: www.skodcviadrevin.sk).

kov v regióne lykožrút vrcholcový *Ips acuminatus* a lykožrút borovicový *Ips sexdentatus*. Sprevádzané bývajú tiež hojnými, ale menej ne-

bezpečnými, druhmi lykokazov ako sú *Tomicus piniperda* a *T. minor*. V posledných rokoch k veľmi hojným druhom patrí aj lykožrút *Orthotomicus longicollis*.

Momentálne zaznamenávame mierny pokles podkôrnym hmyzom poškodených borovic. Z listožravých druhov sa hojne vyskytuje hrebenárka borovicová *Diprion pini* alebo ploskanka sadenicová *Acantholyda hieroglyphica*.

Borovica je v posledných rokoch ohrozovaná tiež zvýšeným výskytom imela bieleho *Viscum album*, podobne je na tom dub, ktorý ohrozuje imelovec európsky *Loranthus europeus*. Bukové porasty dlhodobo oslabuje sucho a úpal kôry. Zaujímavosťou je prvý výskyt sadzovitej choroby kôry javorov spôsobovanej

hubou *Cryptostroma corticale* (pri obci Trstín). Taktiež v priebehu posledných 3 rokov bola zistená nepôvodná sietnička *Corythucha arcuata* na listoch dubov (Galanta).

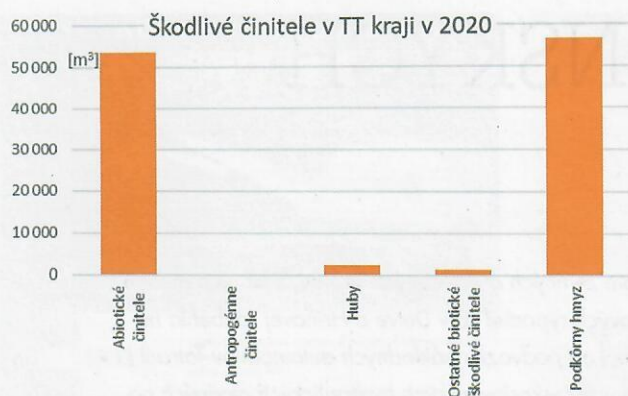
Situácia v roku 2020

V roku 2020 celková ťažba v Trnavskom kraji dosiahla 240,9 tis. m³ drevnej hmoty. Z toho náhodná vykonaná ťažba predstavovala 113,6 tis. m³, čo predstavuje 47 % celkovej ťažby. Z náhodnej vykonanej ťažby tvorili ihličnany 69 %, čo je 78 tis. m³ a listnáče 31 % čo predstavuje 35 tis. m³. Výška náhodnej ťažby pri porovnaní s rokom 2019 (150 tis. m³) mierne klesla.

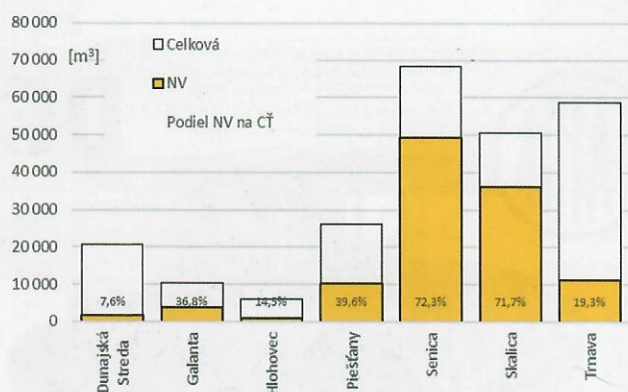
Najviac náhodných ťažieb bolo evidovaných v okresoch Senica (49,4 tis. m³) a Skalica (36,2 tis. m³).

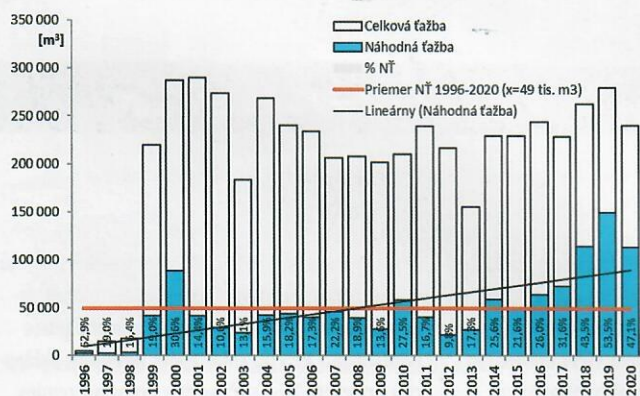
Poloparazit imelo biele *Viscum album* v korúnach borovice lesnej na Záhorí

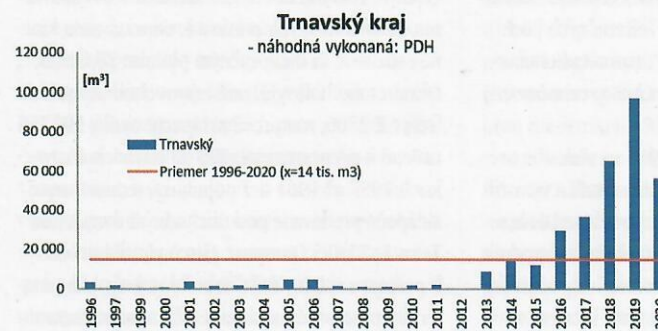
Obr. 2 Podiel jednotlivých skupín škodlivých činiteľov na náhodnej vykonanej ťažbe v Trnavskom kraji v roku 2020

Obr. 3 Podiel náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Trnavskom kraji podľa okresov v roku 2020

Obr. 4 Vývoj podielu náhodnej vykonanej ťažby na celkovej ťažbe v Trnavskom kraji

Obr. 5 Vývoj vykonanej náhodnej ťažby spôsobenej podkôrnym a drevokazným hmyzom v Trnavskom kraji

Prevažujúci podiel na náhodných ťažbách mal v roku 2020 podkôrnny hmyz (56,4 tis. m³) a to najmä podkôrníkovité na borovici (50,9 tis. m³). Z abiotických činiteľov najmä sucho a úpal (40,6 tis. m³) a vietor (13 tis. m³). Z poškodenej hmoty pripadalo na ihličnaté dreviny 78,2 tis. m³, a listnaté 35,4 tis. m³.

V Trnavskom kraji podkôrnny a drevokazný hmyz spôsobuje výrazné problémy najmä na boroviciach na Záhorí (okresy Senica a Skalica). Takmer všetka hmota napadnutá podkôrnym hmyzom bola ihličnatá 52,3 tis. m³, čo predstavuje výrazný pokles oproti roku 2019 (96,8 tis. m³). U listnatej to bolo 4,2 tis. m³ drevnej hmoty, čo oproti roku 2019 (89 m³) predstavuje výrazný nárast.

Z abiotických činiteľov sa výrazne podieľali na poškodení sucho a úpal, v dôsledku ktorých odumrelo 40,6 tis. m³ drevnej hmoty, čo predstavuje približne rovnakú úroveň ako v roku 2019 (38,8 tis. m³). Ďalej to bol vietor, ktorý poškodil 13 tis. m³, čo oproti roku 2019 (7,9 tis. m³) predstavuje 40 % nárast. Abiotické činitele poškodili ihličnatú aj listnatú hmotu približne rovnakým podielom.

Patogénnymi hubami bolo napadnutých 2,3 tis. m³ drevnej hmoty, čo je oproti roku 2019 (4,2 tis. m³) takmer 2-násobok. Napadnutá bola najmä listnatá drevná hmota, ako aj v predchádzajúcom roku.

Objem drevnej hmoty poškodenej antropogénnymi činiteľmi predstavoval 93 m³, čo je oproti roku 2019 (211 m³) viac ako 40 % pokles.

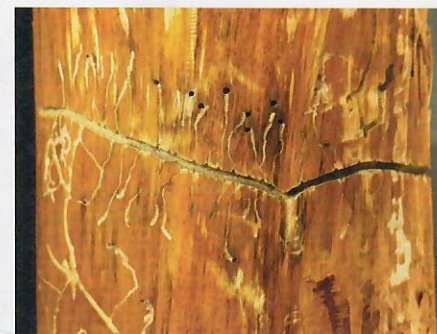
Všetko poškodenie antropogénnymi činiteľmi pripadá krádežiam drevnej hmoty.

■ Prognóza vývoja zdravotného stavu lesov

V Trnavskom kraji už niekoľko rokov pretrvávajú hynutie najmä borovicových porastov v oblasti Záhoria. Pozornosť preto treba venovať výskytu prejavom chradnutia borovic, výskytu podkôrneho hmyzu a hubových patogénov. Nepriaznivý vplyv sa môže prejavovať najmä po vlhkej a chladnej jari, ktorú vystriedalo suché leto s vyššími teplotami.

Nepôvodná huba *Cryptostroma corticale* spôsobuje „sadzovité ochorenie kôry javorov“ (lokalita pri Trstíne)

Lykokaz borinový *Tomicus minor*

tami, kedy sú dreviny stresované a ľahšie napádané hubami a hmyzom. V porastoch je dôležité dôsledne dodržiavať porastovú hygienu.

Podakovanie

Táto publikácia vznikla vďaka podpore projektu „Zvyšovanie úrovne ochrany kritického infraštruktúry – výskum nových, ekologicky akceptovateľných metód boja so škodcami lesa na území v správe podniku Vojenské lesy a majetky SR, š. p.“, projektu financovaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR „Progressívne metódy ochrany lesa v meniacich sa ekologických podmienkach (PROMOLES)“, vďaka podpore Agentúry na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-19-0119 a APVV-19-0116.